

Antibiòtics en faringitis en adults

En la faringitis en adults no es recomana prescriure antibiòtics excepte quan el resultat de la tècnica antigènica ràpida és positiu.

Resum

- La faringitis aguda és la malaltia infecciosa més prevalent en atenció primària, i és una de les malalties en què més antibiòtics es prescriuen inadecuadament.
- A part de certes causes molt infreqüents, només es recomana el tractament antibiòtic quan la faringitis és causada per l'estreptococ β -hemolític del grup A, que s'identifica amb un resultat positiu de la tècnica antigènica ràpida.
- La utilització injustificada d'antibiòtics s'associa amb la propagació de resistències antimicrobianes i la presència d'efectes secundaris.

Més informació

La faringitis aguda és la malaltia infecciosa més prevalent en atenció primària, i és una de les malalties en què més antibiòtics es prescriuen inadecuadament, principalment quan no s'utilitzen en la pràctica clínica les proves antigèniques ràpides per al diagnòstic de l'estreptococ β -hemolític del grup A (EBHGA).

A part de certes causes molt infreqüents, només es recomana el tractament antibiòtic quan la faringitis és causada per l'EBHGA, ja que el tractament antibiòtic, quan es compara amb placebo, ha demostrat disminuir la durada de simptomatologia, redueix el contagi i el nombre de complicacions supuratives (principalment abscessos periamigdalins i otitis mitjanes) i, encara que és infreqüent avui en dia, també minva el nombre de complicacions no supuratives.

Els signes i símptomes individuals presenten un valor limitat per al diagnòstic de la faringitis causada per EBHGA, per la qual cosa s'han desenvolupat diverses regles de decisió clínica, essent la més coneguda la publicada per Centor, que consta de 4 criteris: història de febre o temperatura $\geq 38,5^{\circ}\text{C}$, presència d'exsudat faringoamigdalari, adenopaties laterocervicals doloroses i/o absència de tos. La probabilitat d'infecció per EBHGA augmenta amb el nombre de criteris però, fins i tot, entre els pacients que presenten els 4 criteris, la infecció per EBHGA oscil·la entre el 38 i el 63%.

Per això, per a una correcta identificació de la infecció per EBHGA es recomana l'ús de tècniques antigèniques ràpides en pacients en què se sospiti d'una probable infecció estreptocòccica, ja que aquesta estratègia ha demostrat ser la que presenta un quocient cost-efectivitat més favorable.

Les tècniques antigèniques ràpides presenten una especificitat major al 95%, amb valors predictius negatius que oscil·len entre el 93 i el 97%. La seva sensibilitat oscil·la entre el 60 i el 95%, encara que els nous mètodes immunocromatogràfics presenten una sensibilitat d'aproximadament el 90%, essent més elevat entre la població adulta. El fet que el valor predictiu negatiu sigui d'aproximadament el 95% amb els nous tests, les recomanacions actuals recomanen no tractar amb antibiòtics ni demanar cultiu en adults quan el resultat del test és negatiu.

Basat en un estudi recent dut a terme a Catalunya, el 30% dels casos en què el resultat del test antigènic ràpid va ser negatiu els metges d'atenció primària van prescriure antibiòtics. Si tenim en compte que les faringitis representen el 14% de les consultes mèdiques i que en un 50%

d'aquestes cal usar les tècniques antigèniques ràpides (ja que es tracten de pacients amb 2 o més criteris de Centor un cop descartades les exclusions de la prova), estem parlant d'un impacte molt important.

La utilització inadequada d'antibiòtics s'associa amb la propagació de resistències antimicrobianes i la presència d'efectes secundaris i es dona principalment pel fet que el diagnòstic clínic de la faringitis estreptocòccica és molt difícil en atenció primària.

Entre els pacients amb faringoamigdalitis aguda cal, en primer lloc, avaluar si existeix un brot comunitari per EBHGA (com per exemple, un brot d'escarlatina), si el pacient és immunodeprimit, té història de febre reumàtica, o bé, presenta molt malestar general, dolor òtic o inflamació amigdalargreu. En aquests casos es recomana el tractament antibiòtic i no usar les tècniques antigèniques ràpides. En els altres casos, si el pacient presenta 0 o 1 dels criteris de Centor les recomanacions actuals coincideixen en no utilitzar cap mètode diagnòstic ràpid ni tampoc tractar amb antibiòtics. Entre els pacients amb 2 o més criteris de Centor, l'estratègia que presenta un millor quocient cost-efectivitat és la de fer proves antigèniques ràpides i tractar segons el resultat i, per tant, no prescriure antibiòtics en la faringitis excepte en el cas que el resultat de l'Strep A sigui positiu.

Amb la col·laboració de

Amb el suport de

Consell Assessor de Medicaments en l'Àmbit de l'Atenció Primària i Comunitària (CAMAPC)

Fonts

- Spinks A, Glasziou PP, del Mar CB. Antibiotics for sore throat. Cochrane Database Syst Rev. 2013;11:CD000023. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24190439>.
- Shulman ST, Bisno AL, Clegg HW, Gerber MA, Kaplan EL, Lee G, et al; Infectious Diseases Society of America. Clinical practice guideline for the diagnosis and management of group A streptococcal pharyngitis: 2012 update by the Infectious Diseases Society of America. Clin Infect Dis. 2012;55:e86-102. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23091044>.
- Ebell MH, Smith MA, Barry HC, Ives K, Carey M. The rational clinical examination. Does this patient have strep throat? JAMA. 2000;284:2912-8. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11147989>.

- Centor RM, Witherspoon JM, Dalton HP, Brody CE, Link K. The diagnosis of strep throat in adults in the emergency room. *Med Decis Making.* 1981;1:239-46. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/6763125>.
- Giráldez-García C, Rubio B, Gallegos-Braun JF, Imaz I, González-Enríquez J, Sarria-Santamaría A. Diagnosis and management of acute pharyngitis in a paediatric population: A cost-effectiveness analysis. *Eur J Pediatr.* 2011;170:1059-67. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21308380>.
- Pelucchi C, Grigoryan L, Galeone C, Esposito S, Huovinen P, Little P, et al; ESCMID Sore Throat Guideline Group. Guideline for the management of acute sore throat. *n Microbiol Infect.* 2012;18(Suppl 1):1-28. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22432746>.
- Stewart EH, Davis B, Clemans-Taylor BE, Littenberg B, Estrada CA, Centor RM. Rapid antigen group A streptococcus test to diagnose pharyngitis: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One.* 2014;9:e111727. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25369170>.
- Cots JM, Alós JI, Bárcena M, Boleda X, Cañada JL, Gómez N, et al. Recomendaciones para el manejo de la faringoamigdalitis aguda del adulto. *Enferm Infecc Microbiol Clin.* 2015 Apr 10. pii: S0213-005X(15)00079-8. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25869058>.
- Little P, Stuart B, Hobbs FD, Butler CC, Hay AD, Campbell J, et al; DESCARTE investigators. Predictors of suppurative complications for acute sore throat in primary care: prospective clinical cohort study. *BMJ.* 2013;347:f6867. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24277339>.
- Llor C, Madurell J, Balagué-Corbella M, Gómez M, Cots JM. Impact on antibiotic prescription of rapid antigen detection testing in acute pharyngitis in adults: a randomised clinical trial. *Br J Gen Pract.* 2011;61:e244-51. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21619748>.

Enllaços d'interès

- Centers for Disease Control and Prevention. Get Smart: Adult Treatment. Recommendations. April 2015. Disponible a: <http://www.cdc.gov/getsmart/community/for-hcp/outpatient-hcp/adult-treatment-rec.html>.
- Infectious Diseases Society of America. Avoid prescribing antibiotics for upper respiratory infections. Choosing Wisely 2015; February 2015. Disponible a: <http://www.choosingwisely.org/clinician-lists/infectious-diseases-society-antibiotics-for-upper-respiratory-infections/>.

Essencial és una iniciativa que identifica pràctiques clíniques de poc valor i promou recomanacions per tal d'evitar-ne la realització.

Si voleu rebre més informació sobre el projecte, podeu contactar amb: essencial.salut@gencat.cat o visitar el web: <http://essencialsalut.gencat.cat>

